

Kynäjalava

Vresalm
Ulmus laevis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Kynäjalava on suurikokoinen, leveälatvuksinen ja runsaasti haarova lehtipuu. Se on 12–20 m korkea ja voi elää hyvin vanhaksi. Oksat kasvavat usein lähes vaakasuorassa. Silmut ovat suippokärkiset ja vaaleanruskeankirjavat. Lehdet ovat vinotyviset ja lehtien sivusuonet tavallisesti haarattomat. Lehden alapinta on useimmiten tasaisesti karvainen tai joskus kalju. Kukkien ja hedelmien perät ovat pitkät, ja noin senttimetrin levyiset hedelmät ovat ripsireunaiset. Puu kukkii toukokuussa ennen lehtien puhkeamista. Kynäjalava muistuttaa suuresti vuorijalavaa (*U. glabra*), mutta vuorijalava kasvaa yleensä kynäjalavaa suuremmaksi. Lisäksi vuorijalavan kukkien ja hedelmien perät ovat selvästi lyhyemmät kuin kynäjalavalla.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kynäjalava kasvaa rehevissä rantalehdoissa, erityisesti savi- ja rantatasanteilla. Sitä tavataan toisinaan myös lehtokallioilla ja puronvarsilla. Kynäjalavan siemenet itävät huonosti ja taimet ovat heikkoja kilpailijoita. Kynäjalava kestää erittäin hyvin tulvaa ja se onkin uudistunut tehokkaasti järviä laskettaessa, jolloin sopivaa maata on paljastunut. Kynäjalavaa tavataan vain Etelä-Suomessa. Sitä on myös istutettu puisto- ja kujannepuuksi.

Nykytila ja uhkatekijät

Aiemmin kynäjalavalle soveltuvia kasvupaikkoja on hävinnyt peltojen raivauksen yhteydessä. Vesistöjen säännöstelyn alettua kevättulvat ranta-alueilla ovat loppuneet, minkä seurauksena kuusi on runsastunut rantalehdoissa ja kynäjalava puolestaan harvinaistunut. Puita on hävinnyt myös rantarakentamisen tieltä. Yksittäisiä kynäjalavia on rauhoitettu luonnonmuistomerkkeinä, ja jotkut kasvupaikat sijaitsevat luonnonsuojelualueilla.

Hoitosuositukset

Kynäjalavan kasvupaikka tulisi rajata kokonaan hakkuiden ja maanmuokkausten ulkopuolelle. Kynäjalavan kasvupaikkoja voidaan hoitaa alikasvoskuusia raivaamalla. Myös suuria kuusia voidaan poistaa varovaisesti, välttämällä vahingoittamista kynäjalavia.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Rautiainen, V.-P., Rytteri T., Kurtto A. & Väre H. (toim.). 2002. Putkilokasvien uhanalaisuuden arviointi – lajikohtaiset perustelut. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 593. 194 s.
- Uotila, P. 1997. Kynäjalava – vresalm. Teoksessa Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 263.

Kuva: Leena Eerola